

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurbau
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschisă costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Reciprocitate româno-maghiară

Un incident, de altfel fără prea mare importanță prin el însuși, readuce la ordinea zilei chestiunea reciprocității față de unele proceduri ale stăpânirii de astăzi din Ungaria, când e vorba de atingerile culturale dintre patria noastră și regatul vecin al României.

Iată care e povestea:

Se anunțase, mai acum câțva timp, că o trupă teatrală ungurească, trupa „teatrului național” din Cluj, a fost invitată de colonia maghiară din București, ca să dea acolo o serie de reprezentații cu piese ungurești originale. Acum ziarele maghiare publică o notă, prin care după ce anunță, că invitarea în chestiune a fost primită și i-se va da urmare, adaugă că: „în cercurile înalte ale societății românești se manifestă un interes deosebit față de acest proiect” și mai spun apoi și următoarele cuvinte:

— „Câteva din ziarele românești din Ungaria găsesc de cuviință să atragă atențiunea cercurilor conducătoare din București, că nu s'ar putea acorda concesiunea pentru aceste reprezentații decât cu condițiunea reciprocității pentru societățile teatrale din România, cari ar da reprezentații în Ungaria; avertismentul acesta e cu totul de prisos, deoarece două trupe românești, sub direcțiunea d-lor Rădulescu și Corfescu vor da reprezentații pe la începutul lunii acesteia în Oradea-mare, Beiuș, Cluj, Dej și alte localități...”

Știm cu toții, că nu există nici o

trupă teatrală Rădulescu și nici una Corfescu. Aceștia sunt doi cântăreți, cari dau pe ici pe colo concerte, și nu reprezentații, — deci nici o apropiere nu s'ar putea face între aceste mici producțiuni muzicale și reprezentațiile de piese ungurești naționale, pe cari trupa „teatrului național” din Cluj le proiectează pentru București. Sunt vecinicile încercări de justificare prin mistificări, cu cari ziarele maghiare ne-au obișnuit, dar nu ne supără, fiindcă ne înlesnesc și ele lămurirea adevărată a tuturor acestor chestiuni „de reciprocitate”.

Un ziar dela noi se laudă că *el singur* și nu „câteva” din ziarele românești din Ungaria, a fost care cu acest prilej a dat cercurilor conducătoare din București sfaturile despre cari se vorbește mai sus. Se poate.

Noi unii nu ne ridicăm așa de sus, cu pretențiile noastre: și socotim că cercurile conducătoare din București vor ști să nimerească atitudinea cea mai potrivită în această împrejurare și fără sfaturile noastre. — Ba și altceva: noi suntem convinși că, venind vorba la adevărat, sfaturile confratelui nostru de aici nu vor fi ascultate, — și înțelegem perfect din ce anume puncte de vedere vor porni cercurile conducătoare din București, ca să decline luarea lor în seamă.

Situația sfătuitoarelor, în acest din urmă caz, care se va produce cu siguranță, n'are să fie de loc comodă. Ei au anticipat, ce e drept, și au rostit cuvinte mari: „...dacă mai există o demnitate națională în cei ce conduc România și nici chiar „în cei ce formează opinia publică a regatului!...” Ceeace dar ar

însemna, pentru cazul când trupa ungurească clujană va putea totuș să facă bucuria coloniei maghiare din București — (căci firește povestea despre „interesarea cercurilor înalte ale societății românești” nu e decât ridicolă) — ar însemna, zicem, că ziarul în chestiune nu va mai recunoaște urmă de „demnitate națională” în „cei ce formează opinia publică a regatului”, dacă... ei cel puțin nu vor reuși să dea revanșa purtării „lipsite de demnitate” a cercurilor conducătoare din București...

Ei bine, noi nu putem să credem că „lipsa de demnitate” — poate numai un eufemism sub care confratele dela noi va fi înțeles ceva și mai rău! — va fi fost aceea care va fi îndemnat pe „cei ce conduc România”, să nu pună nici o piedică reprezentațiilor trupei ungurești în capitala liberă a liberului regat românesc. Ci socotim că altul cu totul va fi fost șirul raționamentelor care-i va fi condus la această hotărâre și-i va fi întărit întrânsa.

Și aci vine, acest incident de mică însemnătate, să se împreune cu chestiuni analoge, și să reamintească un întreg sistem, — adică două sisteme, — de procedare în materie de raporturi culturale dela țară la țară. Mai avem, în adevăr, și chestiunea trecerii, dintr'o țară într'alta, a publicațiilor de tot felul, a cărților și ziarelor, — mai avem, iarăși, chestiunea mare a tratamentului reciproc al școalelor, în privința cărora ziarele maghiare se întrec chiar pe ele înseși cu minciunile și mistificările... Și să ne oprim numai la acestea.

In opinia publică a României chiar,

Snobul literar

de dr. Horia Petra-Petrescu

Ziarele: *Macedonsky* își bate și acum joc de *Eminescu*, ca om și poet.

Voltaire, regele cinismului, a scris împotriva optimismului lui Leibniz, a filosofului german, un roman filosofic, în care — în treacăt fie zis — voia să arate cât de ridicol este optimismul filosofic, care susține că lumea aceasta este cea mai bună. Romanul acesta, una din cărțile franțuzești scrise cu mai mare vervă, „*Candide*” sau „*optimismul*” (1759) are un capitol, al 25-lea, despre care vreau să vorbesc de astădată.

Candide, eroul romanului, ajunge în Venetia și face o vizită senatorului *Pococrates*, un bogătan, care trăiește în palatul său strălucit, inconjurat de tot ce-și poate închipui mintea mai frumos. Senatorul se plimbă cu *Candide* prin minunatele parcuri ale castelului, pline de statui frumoase de marmură, îi arată galeria sa de tablouri, îi dă ocazie să audă un concert strălucit, discută cu el, despre *Homer*, despre *Virgil*, despre *Cicero*, vorbește despre academia de științe, despre piesele teatrale, despre cărțile englezești și — în special — despre *Milton*.

Și totuș — senatorul *Pococrates* nu se poate entuziasma de nimic. Cele două pânze ale lui *Rafael* din galeria sa de tablouri? Le-a cumpărat cu bani grei, numai din orgoliu, fiindcă se susține că sunt cele mai frumoase tablouri din întreaga Italia.

Muzica, care i-se părea lui *Candide* sublimă? O larmă „grețoasă”, de care te sature după ce ai auzit-o mai mult de o jumătate de oră!

Homer, de care se entuziasmează *Candide*, când găsește „*Iliada*” și „*Odissea*” în bibliotecă? „M'au făcut, firește, și pe mine să cred”, zice *Pococrates*, „că lectura lui mi-ar pricinui plăcerea, dar mi s'a urât dela o vreme de veșnicile repetiții ale luptelor, cari decurg în același fel, de zeii ăștia, cari se amestecă în toate, fără de a avea nici cel mai mic rezultat, de Elena asta, care e singura pricină a războiului și nu apare, în întreaga opera, decât odată sau de două ori, de Troia asta, care e veșnic împresurată și apoi luată cu asalt”.

Virgil? Haida de, cântul al 2-lea, al 4-lea și al 6-lea din *Eneida*? Celelalte? Lipsite de gust.

Cicero? Nu-l citește de loc *Pococrates*! Ce-l doare cazul pe el de afacerile lui *Rabirius* și *Cluentius*?

Academia de științe? O adunare de vorbăreți, cari se sbat între niște sisteme fără de nici o practicitate.

Teatrul italian, spaniol, francez? Nimic, aproape nimic bun, din tot ce s'a scris.

Milton? Ce vrei tu cu „barbarul” acesta? Versurile lui sunt stângace, el un grosolan imitator al grecilor, care e de cele mai multe ori „grețos, de țepă face să răzi”.

Grădina prin care se plimbau tocmai? Lipsită de frumusețe! Are să dea poruncă *Pococrates* să fie nimicită ca mâine.

— „De altfel”, declară senatorul italian, ca un arbitru suprem, „spun ceea ce gândesc și nu-mi

bat capul de loc dacă părerea mea găsește aderenți la alții”.

Candide, care n'are încă experiența necesară de oameni, exclamă:

— „Ce mai om superior! Ce mai geniu! Nu e o plăcere să critici totul și să găsești acolo greșeli unde alți oameni cred, că au găsit numai și numai frumuseți?”...

*

O, de sigur, e o plăcere să critici. Dar este vorba: cum?

Ca *Pococrates*? Dar ce face senatorul acesta italian nu e altceva, decât: *Snobism*.

Snobism. Dictionarul *Larousse* definește cuvântul astfel: „poză, afecțiune ridicolă, ne bună, care te aduce să gândești și să lucrezi din îngâmfare, din spirit de obstrucție”.

Nu vi s'a întâmplat și d-v. să dați peste rudenia de ale lui *Pococrates*? Le întâlnești și pe la noi — nu sunt greu de găsit.

Iată pe unul din marii „defăimători”.

— „*Eminescu*?... Lăsați-o mai domol! Ala poet? Cărpaci, domnule, cărpaci de mahala! Apoi așa se scriu versuri? Ian ascultați:

„In salele pustie lumina roși de tortii.

Rănesc întunecimea...”

Salele pustie? Nu știe gramatica! Nu știe să concorde substantivul cu atributul!

Alta: „Cu perdelele lăstate.

Sed la masa mea de brad...”

Șed! Ian auziți vorbă: șed! Știți voi ce in-

am văzut nu odată manifestându-se o enervare, care nu e decât naturală, față de sistematica închidere a granițelor Ungariei dinaintea aproape a tuturor ziarelor cari apar în România... Și s'a propus și acolo reciprocitatea în această privință, în felul ca și în România „să se retragă debitul postal” ziarelor și altor publicațiuni ungu-rești... Din nenorocire — e oare cuvântul potrivit? — legile liberei României nu cunosc eventualitatea unei asemenea măsuri, iar „cercurile conducătoare” își refuză îndemnul lor propriu luarea ei printr'un act de guvernământ, ceea ce desigur ar putea, dacă ar vrea, s'o facă.

De ce? Fiindcă — așa socotim noi — își zic: N'am să mă las eu îndemnat, prin exemplul brutalității altuia, la pătrata caracterului meu; eu nu mă tem de litera tipărită și de cuvântul rostit, fie chiar și sub pretext de artă; — dovadă că la mine toate acestea nu sunt îngrădite de opreliști ca în altă parte, — la mine este libertate, și poporul meu crește și se întărește în lumina acestui principiu, lumină pe care trebuie, după putință, so feresc de orice umbră...

S'apoi, să se gândiască oricine: decât ca România să ajungă să zică maghiarilor: iată, îți opresc și eu ziaarele tale, nu te las să-ți trimiți trupe teatrale aicea, îți închid școalele, îți prigonesc limba, — ceea ce dar ar veni atunci ca o justificare, ca o îndreptățire, pentru maghiari, să facă și ei, și mai departe, tot astfel, — nu este de o mie de ori mai bine, mai nobil și mai frumos, ca să le poată zice, dimpotrivă: — Privește, și ia pildă dela mine!

Că n'o s'o ia acuma, că va mai întârzia încă cine știe cât până s'o ia, — e trist, e regretabil. Nu e un motiv însă, dacă cineva nu vrea să ia pilda bună dela cel ce se ridică sufletește mai presus, să vină acesta și să ia pilda cea rea, dela cel înrăit sufletește.

Este mijloc de luptă și pe altă cale, — și este cale care are să ducă altfel la biruință. A păstra o atitudine de generozitate,

care dovedește tocmai neînfricoșare, e mai curând pregătitoare unei isbânde finale, — cel puțin, vorba lui Mircea cel Bătrân, — „cât suntem încă pe pace”...

Tărâmurile de viață și de acțiune

de dr. Cassiu Maniu

Ni-se pare tuturora cei robiți politicești, că nu ne-au rămas tărâmurile de viață națională și de acțiune națională. Într'adevăr mulțumită așezării noastre geografice expuse tuturor invaziunilor barbare și semi-barbare, noi formăm aici un conglomerat de personalități pe cari le surprinde tot ce este original național românesc. Suntem un neam în care despre mulți se poate zice „ignoti nulla cupido”. De aici se explică faptul, că avem așa puțini oameni de acțiune, și prin urmare și fenomenul îngrijitor că ne lipsesc îndemnul și viforoasele pentru acțiuni politice, ce să se fi pogorit din abstracțiunile curat platonice pe tărâmurile vieții și acțiunilor curat naționale, cum s'ar cere azi cu drept dela acea faimoasă și înfricoșată inteligență națională ce o avem de fapt.

Numai Domnul din Ceruri știe cât de mult trebuie să așteptăm cu acțiunile mari politice, dacă vom aștepta ca fiecare bărbat inteligent român să simtească sfânta nemulțumire dată numai naturelor de tot senzitive, ori dăruite în măsură neîndatinată de grațioasele muze. Ce este dar de făcut pentru a organiza voințele spiritelor culte ale neamului dat fiind jugul robiei noastre tot mai grele?! Din ce izvoare se formează râul cel mare al voinței izbânditoare și izbăvitoare?! De unde se pogoară în sufletul unui individ cult duhul sfânt al voinței ferme și neodihnite?! Oare nu ar aștepta cu drept oricine ca un individ cult să nutrească în sufletul său sentimentul unei chemări înalte și al încrederii în destoinicia spre împlinirea unui rol în națiune cu cinste?!

La toate aceste se cercăm răspuns în legile firei care singură pune pecetea drep-

tei legitimații pe voința individului și a popoarelor.

Să ne punem fiecare întrebările următoare, ca să găsim în sfârșit tărâmurile vieții și acțiunii naționale.

Având ca fiecare, care va răspunde afirmativ să-și propună nestrămutat a intrupa ideile sale astfel legitimate.

Această introspecțiune va fi pentru mulți o revelație formală a marilor sentimente și frumoaselor idealuri pe cari numai educația străină le-a ascuns dar ard ca jarul înfocat sub cenușe, în pieptul nostru....

Este adevăr, că omul numai prin idei valoroase personale, naționale, culturale și politice se poate transforma într'o personalitate cu destin specific și superior?!

Este bine, ca omul să iasă cât de adeseori la suprafața unei vieți de voință sănătoasă, de aspirațiuni ce stăruie la și mai mult bine, și mai mult adevăr, și mai multă dreptate și mai pre sus decât toate: la o dragoste adevărată și tot mai vie?!

Este adevăr, că spiritul singur prin cultul frumosului se regăsește pe sine însuș într'o împărăție a armoniei la care stăruie totul în lume?!

Să presupunem pe o clipă, că toți românii cu carte ce trăesc azi, vor răspunde cu un unanim: da! Neuitând că cei mai mulți deja demult și-au făcut o dogmă din aceste adevăruri. Ar trebui ca fiecare atare român să se fi simțit în sufletul său ca un caracter de bărbat matur și ferm ce nu se supune nici la o lege artificială ce s'ar opune acestor eterne legi ale firei celei superioare omenești.

Ar trebui ca fiecare de acu începând să-și adapteze toate facultățile și energiile într'o radicală transformare a conduitei sale private și publice. Cred că aceasta ar fi natural și prin urmare un lucru ușor...

Căci cunoscând odată aceste legi ale naturei omenești, ce singur conduc pe om la fericire va fi ușurată mult calea cea oboșitoare a virtuților private și publice prin cari se traduc în fapte sentimentele aceste adânci ale unui spirit gânditor.

semnează vorba asta în București? Șed? Puah!

— „Am văzut fața ta pală de o bolnavă beție”.

„Buza ta învinețită de-al corupției mușcat”. Pală? Pală! Dar asta-i Bolintineanu de care râdem toți cu hohot! Pală?

...„Cu Ninița 'n „gondoleta” a bietului Alexandri... Hahaha! Și asta-i poetul nostru favorit? Ai?!”

Iată-l pe senatorul Pococrates în ediție românească.

O mulțime de gură-cască, cări nu știu să ducă bucătura dela mână până la gură, îl privesc orbiți de argumentele aduse și-și zic, taman ca bietul Candide, cel fără de experiență: „Măi, da a naibii finețe de observație mai are omul ăsta!”

Nu, dragi domnii mei, nu se face astfel critica unui scriitor de talia lui Eminescu, de exemplu! Nu vă luați după snobul Pococrates-român, ci judecați pe acest Eminescu în întreaga activitatea lui.

Pete? Dar cine nu poate afla pete chiar și în preamăritul soare?! E vorba sunt petele alea atât de grozave încât să strice întregului. S'a lătit pata pe veșmânt atât de tare, încât nu mai poți să te ariți la lume, prin saloane, cu el? Sau poți să apari, că-ți vor zice toți: halal, — da bine îți mai stă întreagă haina.

Comparația cu haina e de sigur prea neînsemnată. Să trecem la opera autorului de care era vorba, la Eminescu.

Nu-mi aduce înaintea ochilor vre-o câteva arhaisme, cari ne par — acum — demodate. Nu-mi toca la urechi câteva ritmuri, cari schioapătă! Le simțesc și eu. Nu-mi recita câteva greșeli gramaticale evidente, licențe poetice cam riscate. Le știm noi!

Adu-ne altceva, dragă snob, altceva!

Uite-așa:

Ideal pierdut în noaptea unei luni ce nu mai [este,

Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii,
O! te văd, te-aud, te cuget, tânără și dulce, veste
Dintr'un cer cu alte stele, cu-alte raiuri cu alți zei.
Venere, marmură caldă, ochiu de piatră ce [scânteie,

Braț molatec ca gândirea unui împărat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,
A femeii, ce și astăzi tot frumoasă o revăd!”

Lasă-te dus, încearcă să pătrunzi tot focul nestins, care zace în descrierea asta magistrală, dăți seama și pricepe că a scrie astfel de versuri însemnează a fi — de fapt — poet mare.

Sau alt exemplu:

„Și dacă ramuri bat în geam,
Și se cutremur plopilor,
E ca în minte să te am
Și 'ncet să mi te-apropii”.

Observă tonalitatea, cadența versului. Nu simțеști tristețea din el?

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurile —
Noapte bună!”

Nu auzi, nu-ți spun nimic cuvintele acestea? Nu ți-se sălășluiește în suflet pacea, pacea sfântă?

Sau altă poezie:

Mai am un singur dor:
In liniștea sării,
Să mă lăsați să mor
La marginea mării,
Să 'mi fie somnul lin
Și codrul aproape
Pe 'ntinsele ape
Să am un cer senin....”

Nu simțеști, d-le Pococrates, câtă simplitate măreață zace în rândurile astea, în versurile astea, cari au fost refăcute de zeci și zeci de ori, ca un Leitmotiv a vieții lui Eminescu?

Dar se pot cita zeci și zeci de pasagii poate și mai frumoase.

Și mai pledează încă ceva în contra snobismului amintit: ați auzit de viața sbuciumată a lui Eminescu? Ați urmărit, câtuș de puțin, fazele ei dureroase, aveți cunoștință cât de strâns legate sunt poeziile astea de viața poetului, că sunt expresia cea mai fidelă a sufletului lui sbuciumat?

Credem prin urmare ferm, că o conduită a noastră în viața privată și publică ce este astfel determinată spre a-și alcătui cult din aceste legi superioare ale Eului nostru, — va fi o conduită de om superior, de om ce slujind ideilor mari este mare prin caracterul său, căci el a început a lucra pentru binele cel mare al personalității sale, a familiei sale, a națiunii sale și a întregii omeniri. Iar celce va avea puterea creierului de a iscodi idei tot mai adânci, va să zică tot mai răspunzătoare idealului nostru de neîntreruptă transformare într-o ființă tot mai superioară va fi adevăratul reprezentant al genului omenesc în sânul familiei și națiunii sale și al omenirii.

Va să zică trebuie fiecare să se folosească de libertatea ce ni-a mai rămas pentru a folosi toată clipa întru adaptarea voinței la aceste îndrumări ale firei, ce singur pot da o valoare personală, națională, culturală și religioasă omului. Această adaptare este o știință specifică a fiecărei personalități atât individuale, cât și naționale. Ea trebuie să îndestulească dorul de viață și de muncă a unui individ, ce are destin specific, deosebit de al altor națiuni.

Vom încerca în articolii ce vor urma a trezi atențiunea obștei românești prin urmare la îndrumările specifice ale firei ce privesc neamul nostru și așteaptă aprecierea noastră cea mai conștiințioasă.

Mandatul dela Vinț. *In fața unui public numeros s'a continuat azi pertractarea petiției alegătorilor români din Vinț. Atenția tuturor a îndreptată spre desbaterile înaltei Curii, dela judecata căreia depinde soarta mandatului din Vinț, răpit cu silă din mâinile noastre.*

Referentul, d. Iuliu Wettenstein, își continuă referada, care ne prezintă un tablou fidel al sistemului administrativ din fericita noastră patrie. Rând pe rând ies la iveală mișturile, terorizările și alte ticăloșii ale președintelui alegerii și ale slugoilor săi.

Atunci... judecați opera lui în întregime și vă plecați înaintea ei.

Nu râdeți de câte o stângăcie, care se explică în urma evoluției limbii noastre, în mare parte, sau în urma unei voite licențe poetice.

In „salele pustie“?, „stele auroase“?, „brațele nervoase“?, „vibrândă a clopotelor jale“?

Dar chiar și greșurile astea, apersepute de urechea noastră de acum, ne sunt plăcute! Da, plăcute până într'un anumit grad. Ne aduc aminte de Eminescu când se lupta, ca tinăr, în „dulcea Bucovina“ cu limba, când cânta plin de elan tinerească pe dascălul Aron Pumnul. Suntem astfel confidentii evoluției limbii lui Eminescu. Ii iertăm atât de bucuroși cele câteva pete, cari există, dar nu micșorează genialitatea poetului.

Ce este mai ușor, decât să critici ca Pococrates? Cu asta ai chiar noroc în fața celor fără de experiență! Și se găsesc și la noi mulți Candide!

■ Dar mă gândesc și la altceva: dacă spiritul „superior“ al unui Pococrates nu găsește nimic, dar absolut nimic vrednic de luat în seamă, de ce se va încălzi el? N'are lipsă de căldură? Are oroare de entuziasmul, care-l infiltrază eroii condeiului? Atunci e altă vorbă! Ne-am înțeles.

Noi însă, ca neam, care e conștient ce vrea, noi căutăm să ne ridicăm sufletește! Noi vrem să ne cuprindem de florii, cari ți-i lasă contemplarea frumosului în suflet. Noi vrem să ne știm entuziasmați. Cu rizicul chiar de a fi nedrepti într'un infinit de mic grad din punct de vedere al frumosului absolut. De aceea: jos cu Pococrates român! Să dispară din mijlocul nostru!

Cu toate că notarii și ceilalți slujbași administrativi au fasonat în mare parte tendențios, totuși avem nădejdea fermă că de astădată va triumfa adevărul, reprezentat de noi și întărit prin mărturia sutelor de alegători români.

Mâne se va continua referada d-lui Wettenstein, după care va urma pledoaria d-lui avocat dr. Ioan Erdélyi.

Probabil că pe sâmbătă se va încheia desbaterea petiției și în cazul acesta joi, se va pronunța sentința, așteptată cu multă nerăbdare de întreaga suflare românească.

Din Cameră. Ministrul de honvezi Hazai a ținut în ședința de azi a camerei un discurs mai lung, luând în apărare armata comună. Înaintea lui a mai luat cuvântul la proiectele militare deputatul justhist Mádi-Kovács Iános; apărând cu istețime punctul de vedere al partidului justhist.

Din discursul ministrului Hazai reținem partea obiectivă a expunerilor.

Se ocupă pe larg ilustrând cu exemple luate din istorie avantajele și dezavantajele armatei independente maghiare. Amintește, că susținerea unei armate independente este împreună cu spese enorme. Rusia în războiul purtat cu japonezii, care a durat 18 luni, a trimis 800.000 de soldați și a costat 5.5 miliarde de coroane.

Arată cu date, că în cazul dacă Ungaria ar avea o armată independentă izbucnind un războiu, speșele, cari ar cădea asupra Ungariei are cu mult mai mari, decât în cazul, dacă armata e comună.

Instituirea armatei naționale independente — spuse Hazai — ar avea fatala urmare, că ar trebui permanent să stăm gata de războiu.

Discursul ministrului Hazai a fost primit cu aplauze și sgomotoase aprobări.

După pauză au urmat interpeleții.

Revoluția din China. Eri s'a dat în Pekind edictul prin care Iuansikkai este numit comandant suprem al întregii armate, terestre și navale. Se poate zice deci că Iuansikkai dispune acum în China de puterea unui dictator. de care va uza la nevoie.

Dictatura lui Iuansikkai e primită cu încredere de revoluționari, cari în mare parte au promis că nu se vor opune dispozițiilor ei. Curtea e foarte mulțumită că în cele din urmă Iuansikkai totuși a primit misiunea ce i s'a oferit și speră că nu numai va salva tronul, ci va retrage multe din reformele pe cari le promisesese revoluționarilor — cu grămadă și pe nerăsuflăte — în zilele critice.

După o știre nouă Mandciuria s'a proclamat autonomă.

Noul președinte al dumei imperiale. În ședința de azi a dumei imperiale ruse s'a făcut alegerea noului președinte. A fost ales Rodzianko. Partidul muncitorilor și al social-democraților s'a obținut dela votare, declarând că nu vor să cadă asupra lor răspunderea pentru duma a treia.

Prințul Wolkonski și profesorul Kapustin au fost realeși de viceprezidenți.

Campania electorală în Croația. Tratatul de alianță sârbo-croate cu celelalte fracțiuni nu au putut realiza un compromis, așa că în fiecare cerc electoral trei candidați oficioși luptă pentru mandat.

Pregătirile pentru alegere s'au început în toată țara. Partidul țărănesc a pus candidați în 35 de cercuri.

Dintre matadorii coaliției sârbo-croate aflăm în lista candidaților pe Lukinics, Larkovics, Pinterovics și Papratovics.

Omor politic în Serbia. Din Belgrad se anunță: În cercurile junilor radicali asasinarea deputatului Gyorgyevics a produs nedumeriri și agitație. Organul de partid al junilor radicali „Odjek“ amintește un caz analog petrecut în anul trecut, când un funcționar, partizan al junilor radicali, a fost omorât în Belgrad, iar ucigașul a scăpat.

Ziarul provoacă autoritățile, se ordoneze neamănat cercetare conștiințioasă.

Lupta pentru Tripolitania

Povestirea unui arab sosit la Tripolis

Tripolis. — Un arab care a sosit eri la Tripolis venind din interior a asigurat pe oficerii italieni că un batalion de vânători turci venind din Garian a sosit ieri la Ainzara; el cuprinde 400 de oameni, dintre cari fac parte foarte puțini arabi.

Foarte puțini turci au mai rămas la Garian: grosul trupelor lor se găsește în fața Tripolisului. Mai sunt câteva trupe turcești în fața orașelor Homs și Suara.

O parte din artileria turcească s'ar găsi încă în fața Tripolisului, dar turcii duc lipsa de munițiuni.

O cantitate de munițiuni a fost găsită și capturată de italieni în cazarma de cavalerie și e întrebuințată pentru mitralieze turcești capturate în primele lupte.

Patru medici turci se găsește la Garian; alți doi la Azizia, dar au puține medicamente.

Provizioniile turcilor se reduc la orez și făină dar într'o cantitate insuficientă, cu toate că pare că sosește prin Tunis, de unde se zice, ar mai sosi și arme.

Ofițerii turci încep să răspândească șvonul după care Turcia ar rezista mult timp și că Italia va fi silită să părăsească Tripolisul. Ei caută să împingă pe arabi la războiul sfânt învinuind pe soldații italieni de a fi violentat femeile arabe și de a fi pus foc moscheelor.

Din Homs nu a sosit nimic nou.

O luptă la Bumeliana

Paris. — O telegramă din Tripolis anunță, că trupele turce au atacat eri pe italienii la izvoarele Bumeliana.

Din sursă italiană se asigură, că italienii, sprijiniți de bateriile de câmp și de vasele de războiu ar fi reușit să respingă pe turci.

O nouă mare victorie a turcilor

Constantinopol. — Poarta a primit dela comandantul trupelor din Tripolis următoarea telegramă, dată din 10 noemvrie stilul nou:

8800 arabi din tribul Tuareg și puternice detașamente de infanterie turcă au atacat azi dimineață tranșeele italienilor, cari au suferit o gravă înfrângere, cu toate, că erau sprijiniți de forturi cât și de tunurile vaselor de războiu.

Italianii au avut 400 morți și tot atâția răniți.

Noi am luat italienilor 40 catări, o mulțime de chesoane cu muniții și alimente, 2 tunuri, o mitralieră și o mulțime de puști.

Pierderile noastre se ridică la 90 morți și 50 răniți.

Trupele inamicului s'au retras parte în forturi, parte în oraș.

Pozițiunile ocupate de noi sunt atât de importante, încât orice ieșire a italienilor e imposibilă.

Situația forțelor italiene.

Roma. — Ziarul socialist „Avanti“ primește următoarea depeșă din Veneția:

„Cu tot secretul strict pe care îl păstrează guvernul asupra mișcărilor noastre, se pot da următoarele amănunte asupra dislocării acesteia:

Ducele Abruzzilor se află în momentul acesta cu 2 unități de luptă și patru torpiloare între Torige și Creta.

Amiralul Aubry cu 9 unități și 3 vase sub-

marine se află în largul mării în apropiere de insula Lemnos.

O a treia divizie a plecat din Venetia, îndreptându-se de asemenea spre Lemnos.

Sărbătorirea zilei onomastice a regelui Italiei.

Tripolis. — Agenția Ștefani află că cu prilejul zilei onomastice a regelui Italiei a avut loc la Tripolis o recepție a notabililor arabi cari au exprimat sentimentele lor de omagiu și urări pentru suveran. Societățile muncitorești, clerul, presa, atașatii militari, toți cei de față au exprimat dorința de a trimite regelui Victor Emanuel expresiunea sentimentelor lor devotate.

S'a distribuit ajutoare la săraci.

Viena. — Colonia italiană de aici a sărbătorit aniversarea nașterii regelui Italiei printr'un banchet la care colectându-se pentru răniții din războiul italo-turc, s'au adunat 6800 lei, cari vor fi și trimiși.

Acțiunea flotei italiene în apele turcești.

Paris. — Din sursă sigură se anunță, că flota italiană și-a început astăzi operațiunile pe coastele Asiei mici și Mării Egeice.

Se proiectează ocuparea simultană a tuturor insulelor mai mari.

Milano. — Ziarul „Avanti” anunță că flota italiană și-a început acțiunea în Marea Egee.

Frankfurt. „Frankfurter Zeitung” află din Constantinopol: Unele cercuri diplomatice au primit informațiuni dela guvernele lor că Italia va lărgi săptămâna viitoare cercul acțiunii sale în privirea Turciei.

Asupra locurilor unde se va începe această acțiune, nu se știe nimic precis. Este însă în afară de orice îndoială că Italia nu și-ar ajunge scopul prin blocarea unor insule turce și nici acțiunea pentru pace nu va progresa.

Acțiunea flotei italiene s'ar putea îndrepta în privirea insulelor Mitilene, Radhos și Chios, cari au fost întărite militarmente în ultimele două săptămâni.

La Constantinopol se crede și în posibilitatea unei acțiuni pe coastele siriene sau la Salonic. Acesta din urmă este portul cel mai bine întărit.

Cercurile Porții sunt de părere că Italia numai atunci va întreprinde o asemenea acțiune dacă ar fi de mai înainte convinsă că Austro-Ungaria nu va face nici o obiecțiune.

Acțiunea flotei italiene va avea în tot cazul un efect dezastruos. Se afirmă că flota turcă părăsind Dardanelele, își va începe activitatea. Afară de aceasta se va lua măsuri pentru expulzarea italienilor din Turcia. Se naște însă întrebarea dacă expulzarea nu va avea alte urmări mult mai grave. Cunoscut fiind fanatismul islamului, este de mirat cum s'a putut păstra disciplina până acum. O lovitură în inima Turciei pe care o urmărește politica italiană, ar putea să deștepte instincte necunoscute și periculoase în întreg islamul.

Un nou schimb de teritorii.

Berlin. — Ziarul „Lokalanzeiger” află din sorginte bine informată că, în urma decretării anexării, Italia se consideră stăpână a Tripolitaniei. Spre a satisface pe englezi, cari privesc cu ochi răi cucerirea italienilor, Italia este decisă a ceda Angliei fâșia de Est a Tripolitaniei, învecinată cu Egiptul.

Italia și intervențiile pentru pace.

Milano. — „Corriere della Sera” scrie: Față de sporturile puterilor în interesul păcii, Italia își menține punctul ei de vedere: Complecta suveranitate asupra Tripolisului și Cirenaicei.

Dacă marile puteri cred că nu se poate mijloci cu șanse de succes la Constantinopol, aceasta nu este în paguba Italiei și nu va fi vina Italiei dacă războiul se va prelungi.

Nou ultimatum italian.

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger” i-se comunică din Constantinopol, că înainte de a începe războiul naval în apele turcești, Italia va mai adresa Turciei un ultimatum, în care va pretinde Turciei, că aceasta să recunoască anexarea Tripolitaniei.

CORESPONDENȚE

DIN GERMANIA

Berlin

13 nov. n.

Unele jurnale din Germania sunt de acord, că ziua de 9 noembrie încât privește viața de parlament de aici a fost o zi cu adevărat mare.

Cu ședința de ieri, acest atribut a primit pare o nouă strălucire. Prin impaciența cu care se aștepta, prin încordare ce stăpâna publicul și pe membrii parlamentului, prin participarea unui mare număr de curioși, prin prezența câtorva membrii ai familiei domnitoare, prin reînțoarcerea prințului moștenitor din Danzig la Berlin, a cărei scop a fost chiar participarea la ședință, prin declarațiile publice pe cari le-a făcut prințul moștenitor împotriva cancelarului imperiului și prin marele dezastru parlamentar a dlui de *Bethman-Hollweg*, ziua aceasta se poate numi cu adevărat mare în analele parlamentului german.

Așa scriu ziarele.

Faptul, că curtea însăși ia parte la ședințe este ceva ce se poate asemăna cu efectul senzațional al unei premiere; desbaterile tot astfel au corăspuns pe deplin aceluiaș *milieu*.

Deja de trei zile toate biletele pentru galerii (aici se numesc *tribune*) erau împărțite și 100 de persoane, cari așteptau azi dimineață în fața clădirii impozante a parlamentului, pe care o stăpânește în față puternica statuie de bronz a lui *Bismarck*, pentru a obține un permis, au părăsit după clipe lungi de așteptare, desiluzionați porțile intrării, chiar la deschiderea ședinței.

Mai înainte de începerea desbaterilor, sala oferea ochilor privitorului cel mai interesant aspect. Era pe galerii, adevărat pe tribune, vorbind literal, o adevărată mare de capete, dela cel mai închis păr negru, trecând prin blond, până în cel mai argintiu alb de plete cărunte.

Logile diplomaților erau garnisite admirabil cu alte șiruri extraordinare de oaspeți, cari nu se prea văd la alte ședințe.

Damele se aflau reprezentate într'un număr considerabil.

Deja dela orele 12 și jum. așteptau, elegante dame cu toalete distinse și domni în frac, în fiecare clipă din loja familiei curții împărătești, sosirea prințului moștenitor și a prințului *August Wilhelm*. Membrii casei imperiale își făcuseră în fine aparența esact, chiar înainte de începerea ședinței, la orele 1 și 3 sferturi.

Prințesa purta o toaletă admirabilă, cu blâni strălucitoare; un muf uriaș și o și mai uriașă pălărie, a cărei cremă enormă era acoperită, ca în basme, cu o floare extraordinar de mare, de mac, mai roșie ca un trandafir. După perechea imperială apărură în loja curții pe rând: directorul poliției, de *Jagow*, apoi soțul de călătorie al moștenitorului

în India de *Treutler*, adjutantul general al Maj. Sale împăratului de *Plessen*, șeful cabinetului de marină admiralul de *Müller*, și câțiva alți ofițeri.

În acelaș timp, împreună cu președintele camerei de *Schwerin-Löwitz*, intră în sala de ședințe și cancelarul imperiului, purtând și de astădată aceea jachetă sură, sficioasă, pe care n'o lasă niciodată. Salută, înclinându-se ușor, pe secretarul de stat și pe miniștrii cari erau de față aproape în număr complet, făcu complimente grațioase cu capul, consilierilor intimi dela externe cari aveau loc pe băncile dindărătul fotoliilor ministeriale și se așeză apoi la locul său obicinuit, din colț. Avea fața foarte liniștită și în intervalul de timp ce-i sta la dispoziție, prinse ca să frunzească într'o mapă. Președintele într'aceia sună deschiderea ședinții și deja în cea dintâi minută, peste cel dintâi punct din ordinea de zi se și trecu foarte ușor. Apoi ministrul căilor ferate de *Breitenbach*, declară în numele guvernului, că la interpelațiile ce i s'a făcut, va răspunde în săptămâna viitoare. În felul acesta chestia *marocană* ne mai stând în cale, președintele acordă cuvântul cancelarului al cărui discurs era așa de mult dorit și așteptat. Dl de *Bethman* se ridică: figura lui e așa de cunoscută aici, încât de astădată ziarele berlineze, nici n'o mai descriu. Și azi ca și totdeauna el face impresia unui *savant*, care vrea să trateze tema ce o dezvoltă, într'un mod cu adevărat academic. Vorbea fără tremur, pe galerii se putea înțelege bine fiecare cuvânt, s'ar fi auzit și zgomotul ce l-ar fi făcut un ac de pălărie, dacă ar fi căzut din întâmplare jos, așa de mută era liniștea.

Toată atențiunea se afla îndreptată asupra cancelarului! Pe acei soți și prieteni ai poporului, zice între altele oratorul, cari vor să fie acolo în Maroco pionieri ai diligenței și serioșității germane, îi numește „supuși”. Un „oho” puternic fu dat ca răspuns acestei declarații a cancelarului. Fraza „noi nu provocăm pe nimeni”, fu subliniată cu aplauze ironice și râsete. Când oratorul începu să povestească despre retragerea secretarului de stat al coloniilor, se auzeau de pretutindeni semnificative strigăte de: „auziți, auziți!” Furtunoase aclamări răsunară, din toate părțile salei, ținuta bărbătească a d-lui de *Sindenquits*, secretarul de stat al coloniilor. Folosind ocazia și succesul la care nu se prea așteptase, cancelarul de astădată părăsește repede acest teren, pentru de-a aborda chestia contractului și a polemicii împotriva opoziției. Parecă, nici odată, după cum scriu jurnalele, un cancelar nu ș'a justificat mai nenorocit politica și opera sa.

Ecolul expunerilor d-lui *Bethman*, ce l-a deșteptat în sală, n'a fost altul de cât strigăte ironice de bravo, apoi murmur, râsete șgomot în fine chiar și desaprobarea prin gesturi, a principelui moștenitor. Când cancelarul rotunzi ultima frază, pe care intenționa s'o toarne în metal și cu un gest larg declara că va ști să supoarte totul, pe de-asupra salei încremenise aerul, așa era liniștea de mare.

Îndată începură desbaterile. D. de *Hertling*, conducătorul centrului, care de sigur că este tot deodată și spiritul cel mai distins al acestei partide, urcă tribuna oratorilor. Aceia ce atrăgea atenția parlamentului asupra persoanei sale și îi asigura *d'acapo* succesul erau mai întâi: un profil de savant tăiat fin, apoi exteriorul îngrijit de diplomat în cât privește îmbrăcămintea, organul plin, felul limpede al exprimării și în fine forma frumoasă a expunerilor d-sale. Și aceste toate erau mai reliefate aici, la ora asta! Declarațiile sale fură însă în introducere de astădată foarte șovăitoare. O ținută deosebit de timidă, observată din considerații de interese de partid, decolora atât conținutul cât și forma și impresia generală a discursului d-lui *Hertling*.

Finea ședinții fu însă o adevărată fanfară. Vestea președintelui ca acorda cuvântul d-lui de *Heydebrandt*, conducătorul conservatorilor, avu un îndoit răsunset.

Ochii tuturor erau îndreptați acum asupra acestui om nearătos, slăbuț de constituție, timid,

Ocaziune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Székely és Réti

din Murășvașarheiu, piața
: Szechenyi Nr. 47. :

Se pot prevedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.

Conflictul dintre episcopul catolic și preotul Weber din Iași. Se știe, că acum câteva vreme a avut loc un grav conflict între preotul Weber și episcopul Camili, conflict care a dat loc la o vie agitație între credincioșii catolici din Iași, cari erau de partea preotului Weber.

Conflictul neputând fi tranșat pe cale pașnică preotul Weber a plecat acum trei luni la Roma, chemat de Papa să se explice în privința acuzărilor ce i-se aduc de către episcopul Camili. De trei luni de zile n'a mai sosit nici o știre dela preotul Weber și familia sa e îngrijată.

Familia a intervenit prin ministerul de externe pentru a cerceta la Roma dacă preotul Weber a sosit acolo și dacă se mai află încă în Roma sau în ce loc anume.

În cercurile catolice îngrijorarea e cu atât mai mare cu cât se afirmă că acum 15 ani a avut loc un conflict identic între episcopul de pe vremuri și parohul bisericii și că acesta a plecat la Roma unde nu i s'a mai dat de urmă.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

ARAD

Și-a transpus locuința în strada Deák Ferenc Nr. 35. (Librăria diecezană).
Consultații: 8—10 ore a. m. și 2—4 ore p. m.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca austro-ungară

(Oesterreichisch-Ungarische Bank — Osztrák-Magyar bank)

de Gavril Todică

Politica de trate (de vise).

Rezerva abundanță e numai un mijloc indirect pentru a menține paritatea și a întâmpina cererile de credit. Este „ban alb pentru zile negre”, sau mai corect: energie potențială întrebându-se un termen de fizică. *Energia cinematică*, adică mijlocul direct, prin care ne apără paritatea valutei, ba însuș stocul metalic, e politica de toate sau devise, ce Banca Austro-Ungară a inaugurat-o pe scara cea mai largă, cu începere din 1901. În 3 august, anul amintit, s'a încheiat o convenție între Bancă și guvernele din Pesta și Viena, în sensul căreia cărmuitorii se obligă a-și ceda Băncii toate încasările și pretensiunile în aur. În schimb, Banca va face plățile în străinătate pentru întreaga monarhia și ea va pune în circulație aurul efectiv.

După convenție, Banca și-a organizat secția deviselor, inaugurând următoarea politică:

Plățile în străinătate le efectuează, pe cât se poate, nu cu numărare, ci cu devise (cambii trasate asupra străinătății, în valută străină: mărci, franci, lei, livre sterline etc.), producând în toate cazurile posibile compensații. Banca, cu bancnotele sale, cumpără deci trate din abundență asupra tuturor piețelor și băncilor principale din Europa, formându-și astfel pretențiuni remarcabile asupra străinătății, dupăcum se vede și din conspectul următor.

Valoarea deviselor și pretensiunilor, ce Banca Austro-Ungară le-a avut asupra străinătății.

La 31 decem.	1900	Cor.	105 mil.
1901			249-8
1902			317-4
1903			328-7
1904			274-6
1905			226-3
1906			143-9
1907			131-9
1908			203-6

Publicul poate ori când să cumpere astfel de trate dela Bancă pentru a-și achita angajamentele în străinătate.

Cursul acestor trate oscilează conform ce-

reii și ofertei. Formează obiect de cumpărare și vânzare. Se cotează la bursă.

lată o astfel de cotă la bursa din Budapesta.

Piața	Suma	In 15 ian. 1911.		In 30 iun. 1911	
		cumpără	vinde	cumpără	vinde
		Cor.	Cor.	Cor.	Cor.
Amsterdam	100 fl. olandez	198-90	199-20	198-70	199-—
Madrid	100 peset.	87-—	91-—	97-—	91-—
Bruxelles	100 franci	94-80	95-—	94-50	94-65
Basel, Zürich	100 franci	95-05	95-12	95-—	95-10
Berlin	100 mărci	117-45	117-50	117-50	117-65
București	100 lei	94-60	94-90	95-—	95-30
Copenhaga	100 cron.	131-50	133-50	131-50	133-50
Lisabona	100 milr.	492-50	497-50	492-50	497-50
Londra	100 liv. st.	240-30	240-40	240-10	240-35
Milano	100 lire	94-65	94-90	94-45	94-65
New-York	100 dolari	494-—	494-75	492-50	494-50
Paris	100 franci	95-05	95-15	94-90	95-05
St.-Petersburg, Varșovia	100 ruble	253-25	254-75	253-50	254-50
Stockholm	100 cron.	131-50	133-50	131-50	133-50
Yokohama	100 yen	2-40	3-20	2-40	3-20

E lesne de înțeles de ce negoțul lor e așa de viu. Plățile cu numerar în aur sunt anevoioase, gingașe și costisitoare. Un comerciant din Budapesta cumpără marfă din Paris, în preț de 20.000 franci. Negreșit, îi este greu să pacheteze într'un săculeț 20.000 franci în aur, să plătească spese de transport, eventual premiu pentru asigurarea aurului contra pierderii. E mai ușor să cumpere dela bursă o cambie, trasată asupra Parisului, în valoarea amintită. Cambia o poate expedia negustorului din Paris, în o scrisoare recomandată. Plata e tot așa de sigură ca și plata în aur.

Am zis că tratele fluctuează în curs după cerere și ofertă. Dar numai în anumite limite peste și sub paritate. Să vedem de ce.

Când ne decidem să trimitem trate în străinătate, o facem ca să nu trimitem aur, al cărui transport ar reclama mai multă oboseală și spese. Dar când, în urma cererii, cursul deviselor se urcă prea tare, poate ajunge o limită, dela care numai ceva dacă mai crește, devine mai rentabil să trimitem numerar în aur. Limita aceasta se numește punctul de aur (gold-point) de export.¹⁾ Punctul de aur al tratelor este deci acel curs al lor, care constă din prețul aurului plus spesele de transport.

Și invers. Când cursul cambiilor asupra țărilor străine scade și ajunge o limită, dela care numai ceva dacă se coboară, devine mai rentabil să se importeze aur, se numește punctul de aur de import.²⁾

Bibliografie

—x—

Apologia lui Socrate, de Platon traducere după original de I. S. Torouțiu. Cluj.

Cartea Neamului pe 1912, cuprinde date istorice, tradiționale, credințele și datinile poporului român aranjate lunar, literatură și calendar, întocmit și adăugat de Emanoil Elefterescu. Vălenii de Munte. Tipografia, Neamul românesc. Prețul 2 lei (2 coroane). Foarte folositor volum despre care vom vorbi pe larg într'unul din numeroasele viitoare.

Săptămâna politică și culturală, anul I. nr. 47 cu sumarul:

Corneliu Moldovanu, Desrobirea noastră. — M. Mihăileanu, Intre Napoleon I. și Tolstoi. — V. V. Haneș, Fizionomia unei școli din altă parte. — Livius, Lucrul manual în școlile primare. — T. Mărgărit, Din Jules Renard (boul, capra, țapul). — M. Păcuraru, Scrisori din Ardeal. — G. Iacovescu, Un studiu de seamă. — Red. † I.—B. Hétrat.

Din ziare și reviste: Românul. — Ramuri. — Lupta economică. — Vatra școlară. — Rampa. — Le socialisme. — Creșterea bugetului Statului. — O nouă revistă. — „Boierii” și criza băncilor sătești din Bucovina. — Lucruri triste. — Avem nevoie de farmacia școlară? — Intrebare la care s'a răspuns. — Un cuvânt drept. — Congresul advocaților. — Chestia carturilor. — Ilustrație: O excursiune în Macedonia (Plecare din gara Monastir).

¹⁾ Punctul de aur de export al tratelor germane este cam 117.916 cor.

²⁾ Al tratelor germane face cam 117.998 cor.

Redacția și administrația: București, str. regală, nr. 1. Un număr 20 bani.

Monografia comunei Săcădate este titlu unei broșuri scrise de d. Ioan Poda, preot ort. rom. Ea a fost prezentată la concursul publicat de comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, și a fost premiată cu premiul I de 90 cor. Prefața monografiei e scrisă de d. Vic. Tordășianu, secretarul Reun. rom. agricole sibiene. În monografie, între altele, se dă istoricul comunei Săcădate (din comitatul Sibiu), descrierea ei, hotarul, mănăstirea și bisericile, școala și starea culturală, administrația comunii, comitetul comunal și institutul de credit „Plugarul”. Prețul monografiei e cor. 1, cu portul postal cor. 10. Se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiu.

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrații, între cari amintim pe apostolului neamului Nicolae Iorga și a marelui mecenat Vas. Stroescu. Cu șematisme dela dieceza Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . 50 fileri fără șematism . . . 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

Planul de învățământ și îndreptarul metodic pentru școlile poporale confessionale gr.-or. române, aprobat de d. ministru de culte sub nr. 7311—1911 și confirmat mitropolitului gr.-or. român sub 178 M. 1911, prețul cor. 3— plus 30 fileri porto postal.

POȘTA REDACȚIEI.

P. D.—Cov. — Scuză că l-am ciungărit, dar nu se putea da în felul cum l-ai trimis. Șapoi ce bine pot aduce glume nesărate ca „un singur sărut, măcar... prin mânășă”?

Casina română, Cermesiu. — Legea nu obligă, dar din precauțiune este foarte bine să anunțați ținerea ședinței.

A apărut:

„ȘTII ROMĂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Vărosmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-kórut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.

Consultații dela orele orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, croitor român în Cluj strada Jokai No. 2!

Un candidat cu praxă,
află aplicare momentană în cancelaria avocatului

Dr. Nestor Porumb,
în Biserica-albă.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.
.: Telefou Nr. 671. .:

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minoriților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE

Mark Gartner

Arad, Piața Libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt culant și cu prețuri moderate orice fel de lucrări în bransa de lăcătușie precum: ferăriile la clădiri, zăbrele la morminte și pregătiri și reparaturi solide de cântare. Cu preliminare de spese servește gratuit.
.: Contând la binevoitorul sprijin, rămân .:

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER.

**CELE MAI MINUNATE MANȘOANE,
: ȘI CELE MAI MODERNE BOAURI :**

SE POT CĂPĂTA CU PREȚURILE
CELE MAI IEFTINE ÎN MAGAZI-
.: NUL DE BLĂNĂRII AL LUI .:

MAYER MIKLOS

ARAD, STRADA KOSSUTH 5.

(CASA PROPRIE).

**TOT ACOLO SE PRIMESC SPRE
REPARARE TOT FELUL DE BLĂ-
NĂRII FINE CU PREȚURILE CELE
.: MAI MODERATE. .:**

Fondat în 1903.

Fondat în 1903.

„COROANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Bistrița.
— Centrala în Bistrița, Strada Spitalului Nr. 38. Telefon Nr. 65. — Filiale în Lechința și Șieul-mare. — Giro-conto la Cassa de păstrare postală Nr. 28220.

Capital acționar	Cor.	300.000
Fonduri proprii		100.000
Circulația anului 1910	Cor.	21.500.000
Depuneri spre fructificare	Cor.	700.000

Primește depuneri spre fructificare, despre cari liberează libel. Plătește deponenților 5 procente interese, iar bisericilor, școalelor, corporațiilor, instituțiilor culturale precum și privaților cu depuneri peste 10.000 cor. 5 jum. la sută procente interese. Primește depuneri și mai mici, săptămânale sau lunare cu, sau fără cassetă. Bisericile în general se folosesc de cassetă. — Contribuiri după depuneri o plătește institutul. Pentru cruțare de spese postale, trimitem *chequri postale*. — Acordă *credite cambiale* cu *cavenți* și cu *acoperire hipotecară* de case și proprietăți de pământ cu 7—8 procente și cu puține spese de întăbulare. Acordă *imprumuturi și pe obligațiuni*. Primește replătiri în rate săptămânale, lunare, trilunare și semestriale. — Dă avans pe *efecte* emise de stat și societăți comerciale. — Mijlocește *asigarări de viață, asigarări contra focului, grindinei și de vite cornute* după tarife ieftine. — *Incassează polițe* și efectuează *toate operațiunile de bancă și comission*. La cerere intervine la *cumpărări și parcelări de moșii* precum și la *cumpărări de mașini agricole*. — Sprijinește lățirea *comerciului, industriei, meseriilor* la poporul nostru. Serisorile și afacerile încredințate *le resoalvă în ziua primirei*. — Acordă *ajutoare* elevilor de meserii. Sprijinește *literatura*, și în genere, *ori-ce lucrare culturală*. — *Stă gratuit* la dispoziția economilor, meseriașilor, comercianților români *cu sfaturi în cauză de orice natură*.

Direcțiunea.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrișului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biociclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea biocicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

ASSAEL

Telef: 835

IACOB ȘI FIUL

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare, instrumente și mașini agricole. Lifturi de povară. — Planuri și preliminare gratuit.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări

: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri

de zidiri pe lângă prețu-

țurile cele mai moderate.

„Someșana“

Institut de credit și economii, societate pe acții în D. S. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—

Fond de rezervă „ 180000.—

efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi hipotecare, cambiali, pe lomcard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericești solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o o o

Direcțiunea.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijlocele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tineresc împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

==== Prețul unui tub 1 cor. ====

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

==== O cutie 1 cor. 20 fil. ====

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

==== O bncată 70 fileri. ====

Pe poștă le trimite:

farmacia **R o z s n y a y**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectueșc încă în aceeași zi.

GHEORGHE IANCOVICI

prăvălie de manufactură.

== **Arad, strada Forray Nr. 2.** ==

Sosind noutățile de toamnă și de iarnă, am onoare a încunoștiința on. public românesc, că în prăvălia mea de manufactură se află cele mai fine stofe, flanele și parcheturi în modelele cele mai noi, și totodată pânzături, șifoane, garnituri de damast, ciorapi, corsete, umbrele, și multe alte lucruri de soiul acesta. Rog binevoitorul sprijin.

Cu deosebită stimă:

— **GHEORGHE IANCOVICI.** —

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.